

PROBLEMELE ÎNCADRĂRII TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ala OBERȘT, Valeria COSONEA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract. *Ocuparea forței de muncă este o sarcină primordială a politicii economice, care asigură echilibrul macroeconomic și stabilitatea social-politică. Situația tinerilor pe piața muncii rămâne a fi una din principalele probleme ce persistă în Republica Moldova. Necorespunderea cererii și ofertei pe piața muncii sunt repere de bază a prezentului articol cu reflectarea perspectivelor de atragere și motivare a tinerilor în economia națională.*

Cuvinte-cheie: *piața muncii, populația tânără, forță de muncă, șomaj, rata de ocupare.*

Piața muncii constituie spațiul economic în care interacționează și negociază, în mod liber, deținătorii de capital în calitate de cumpărători și posesorii resursei de muncă în calitate de vânzători, în care prin mecanismul prețului muncii, al concurenței libere dintre agenții economici, altor mecanisme specific, cererea și oferta de muncă se ajustează. Totodată, această piață are și anumite particularități:

- este o piață cu un grad ridicat de rigiditate și de sensibilitate, prin aceasta, ea condiționează atât echilibrul economic cât și cel social-politic;
- funcționarea ei se constituie în acte de justiție socială, de echitate, de echilibru social;
- este mai complexă, dar mai organizată și mai reglementată în raport cu alte piețe;
- mecanismele acestei pieți au un grad ridicat de imperfecțiune, de exemplu, salariul nu reprezintă unica, adesea nici principală pîrghie de reglare a ocupării și utilizării resurselor de muncă.

Tinerii constituie un grup social foarte important în Moldova din perspectiva dezvoltării sociale, dar mai ales a dezvoltării economice a țării. Tinerii de astăzi sînt baza populației active în perspectivă. Nivelul și modul de integrare al tinerilor în societate este un lucru esențial pentru viitorul lor în Moldova.

Conform Legii cu privire la tineret (nr.279 din 11.02.1999), noțiunea de tânăr descrie toate persoanele cu vârsta de 16-30 ani, în alt act normativ Codul Muncii (nr.154 din 28.03.2003, Art.46) este stipulat că persoanele pot munci începînd cu vârsta de 16 ani (de la 15 cu acordul părinților). În prezentul articol va fi abordată problema tinerilor cuprinși în vîrsta de 15-24 ani, considerați forța motrice în procesul de dezvoltare al țării. Actualitatea temei relevă din faptul precum ca anume în această vîrstă tinerii încep să se familiarizeze cu activitatea profesională, fac primii pași în obținerea veniturilor salariale. Din acest considerent, vor fi elucidate problemele existente în procesul încadrării cu formularea recomandărilor menite să aducă valoare adăugată situației tinerilor în societate.

Potrivit Biroului Național de Statistică, în anul 2013 populația ocupată în vîrstă de 15-24 ani a constituit doar 104,3 mii persoane sau 8,4 %, din totalul populației încadrate în câmpul muncii din republică (1235,8 mii persoane), din care 62 mii bărbați și, respectiv, 42,3 mii femei.

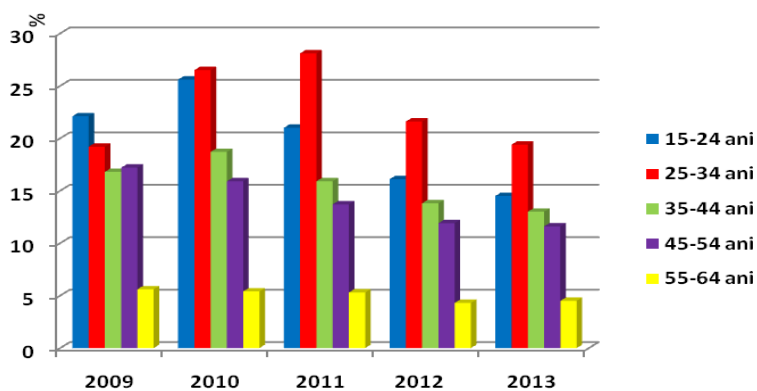

Fig. 1. Evoluția ratei șomajului în Moldova pe categorii de vîrstă, %

Sursa: elaborată de autor în baza [8]

Tranziția de la școală la muncă este o problemă eternă pentru tinerii din toate țările. În Moldova aceasta este însă agravată de faptul că populația tânără (15-24 ani) este în descreștere în perioada anilor 2008-2012 și mulți tineri aleg să emigreze peste hotare în scopul obținerii veniturilor decente. Rata șomajului în rîndul

tinerilor rămâne a fi cea mai înaltă în comparație cu alte categorii de vîrstă și este în creștere în ultimii ani și constituie 12,2% în 2013, ceea ce este de 2 ori mai mare decît rata medie a șomajului pe țară

Analizînd informația din figura 1 putem constata că rata șomajului în rîndul tinerilor (15-24 ani) este în descreștere, dar totodată înregistrează valori depășite de cele normative, ceea ce se datorează faptului că tinerii din această categorie încă nu au experiență de lucru și nici relații sociale stabilite care să le faciliteze căutarea și angajarea ulterioară. Aceași situație se observă în țările UE. Conform datelor Eurostat [5], rata șomajului în UE a fost de 23,5% în 2013. Dacă în UE fiecare al cincilea tînăr era șomer, în Moldova situația era puțin mai bună – fiecare al șaptelea tînăr care își căuta activ un loc de muncă era șomer.

Considerăm relevantă analiza structurii șomajului pe categorii de sexe. În figura 2 este prezentată evoluția ratei șomajului, observăm predominarea șomajului în rîndul femeilor comparativ cu șomajul bărbătesc. Argumentarea acestei tendințe ține de neîncrederea potențialilor angajatori în reprezentantele sexului feminin din această categorie de vîrstă, deoarece în perioada scurtă de timp probabilitatea întrării în funcția reproductivă este foarte înaltă.

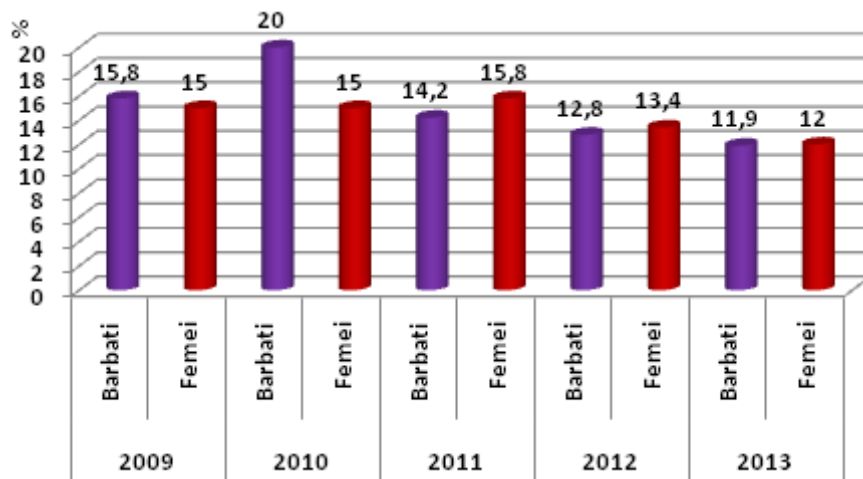

Fig. 2. Evoluția ratei șomajului a populației pe categorii de sexe, %

Sursa:elaborată de autor în baza [8]

Aprofundînd analiza, în continuare se prezintă evoluția pregătirii tineretului încadrat în cîmpul muncii. Din figura 3, se observă că în anul 2013 ponderea tinerilor ocupați posedînd studii gimnaziale este 30%, aceasta se datorează în mare parte faptului că în Republica Moldova studiile gimnaziale sînt obligatorii. Totodată, se observă că tinerii cu studii primare sau fără studii dețin doar 2%.

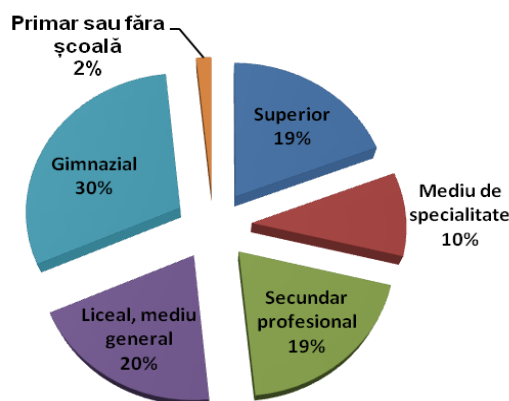

Fig. 3. Populația tînăra ocupată în anul 2013 după nivelul de instruire, %

Sursa:elaborată de autor în baza [8]

Un factor determinant de încadrarea a tinerilor în cîmpul muncii este nivelul de pregătire profesională, ceea ce denotă cu cît o persoană deține competențe profesionale, cu atît mai ușor își poate găsi un loc de muncă. O interdependență interesantă a fost identificată dintre durata studiilor și veniturile personale, și anume: un an suplimentar de studii mărește veniturile persoanei în mediu cu 9.5% [6].

Prin urmare, sistemul de învățământ contribuie în bună parte la formarea abilităților necesare pentru a intra pe piața muncii. În pofida faptului că nivelul de studii este important la angajarea în câmpul muncii, oricum tot mai puțini tineri aleg să-și continue studiile. O posibilă explicație ar fi faptul că există o alternativă și mai lucrativă pentru tineri decât studiile – migrația. Pe termen scurt, este mult mai avantajos din punct de vedere financiar pentru un tânăr să lucreze peste hotare, necătînd că prestează muncă necalificată. Salariile sînt mult mai mari decît în Republica Moldova. Pe de altă parte, conform angajatorilor, tinerii nu sînt suficient de pregătiți pentru cerințele pieței muncii, chiar dacă dețin diplomele de absolvire a instituțiilor de învățămînt de specialitate. În aceste condiții unii angajatori decurg la investiții în instruirea tinerilor angajați pentru a obține beneficiul așteptat, dar ponderea acestora este una nesemnificativă.

La momentul actual în urma organizării diferitor tîrguri a locurilor de muncă, observăm predominarea cererii pentru locuri de muncă puțin atractive în rîndul tineretului, așa ca: lăcătuș, tractorist, cusătoreasă, dar totodată această cerere nu acoperă și salarii decente, poziții importante și locuri de muncă de perspectivă. Cel mai mare neajuns, după părerea noastră îl constituie faptul precum tinerii realizează studiile la ”comanda” părinților în acele domenii care nu corespund aptitudinilor dezvoltate pe banca gimnazială-liceală și a intereselor personale. În acest context putem exemplifica că frecvent absolvenții liceelor cu profilul uman vin să-și perfecteze studiile de specialitate în domeniul real și nu întotdeauna vor obține performanțe dorite.

În ceea ce privesc modificările structurale ale ocupării în funcție de mediu, acestea sînt legate de procesul de depopulare a localităților rurale. Lipsa oportunităților de angajare, precum și atractivitatea practic nulă a locurilor de muncă disponibile din localitățile rurale impune populația economic activă din mediul rural să ia calea emigrării spre mediul urban sau a plecării peste hotare.

Depopularea localităților rurale este determinată și de faptul că majoritatea tinerilor plecați la studii în localitățile urbane refuză de a se mai întoarce după absolvirea acestora în localitatea natală, pentru a contribui la dezvoltarea acesteia. Totodată influențează și spectrul îngust a ocupațiilor și meseriilor solicitate în mediul rural.

O altă cauză este și infrastructura socială degradată și subdezvoltată din mediul rural, care inevitabil, determină pentru populația rurală o calitate a vieții inferioară celei din mediul urban, ceea ce implică persistența ocupării informale (nu se angajează persoanele menționate conform prevederilor legislației în vigoare). La fel și reformele din agricultură din ultimii ani, împrumietărirea lucrătorilor agricoli cu pămînt, dar, și nu în ultimul rînd, inexistența unor mecanisme și instituții viabile ale economiei de piață în sectorul agrar, au condus la creșterea gradului de autoocupare a populației, precum și la răspîndirea unor elemente de economie naturală în mediul rural.

Concluzionînd cele expuse anterior, prezentăm rata de ocupare a tinerilor după mediul de trai în figura 4. este evidentă predominarea ratei ocupării în mediul urban în comparație cu cel rural.

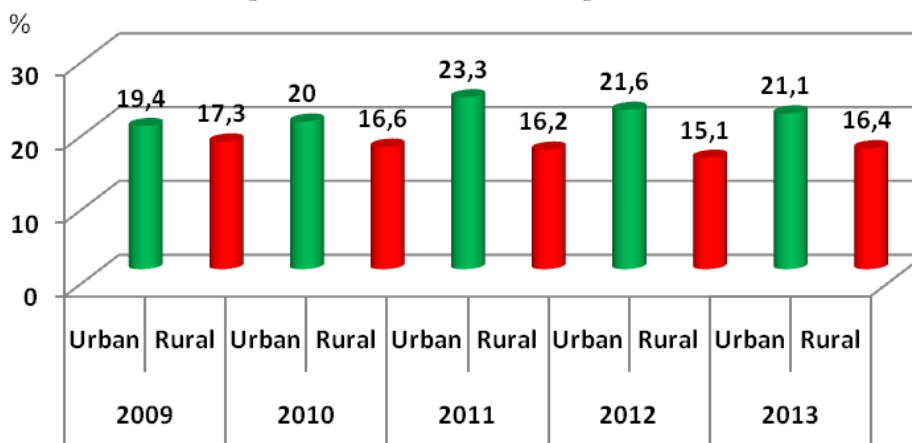

Fig. 4. Rata de ocupare a tinerilor pe medii de trai, %

Sursa:elaborată de autor în baza [8]

Preocuparea pentru tinerii se simte și la nivelul instituțional în Republica Moldova. Documentul de planificare strategică – Proiectul Strategiei Naționale a Republicii Moldova de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014 – 2020 dovedește aceasta [3]. Prezenta strategie este al treilea document strategic pe țară în domeniul tineretului și trasează direcțiile prioritare de dezvoltare ale sectorului de tineret pentru următorii șapte ani și definește un plan specific de acțiuni. Acest document prevede implicarea directă a tinerilor, lucrătorilor și organizațiilor de tineret și alți actori de imediată tangență, în viața politică, economică, socială și culturală a țării.

Obiectivele generale din prezentul proiect de strategie includ:

- promovarea participării tinerilor la procesele decizionale în dezvoltarea sectorului de tineret, astfel ca politicile și acțiunile care îi vizează să fie cât mai prietenoase și aproape de necesitățile reale ale tinerilor, inclusiv celor din grupurile cu posibilități reduse;
- diversificarea și consolidarea serviciilor pentru tineri care ar reprezenta un instrument efectiv de dezvoltare maximă a potențialului fiecărui tânăr și realizarea unei vieți împlinite în Republica Moldova;
- dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri în scopul asigurării unui trai decent prin lărgirea posibilităților de angajare, venit salarial adecvat și posibilități economice cât mai variate în contextul Republicii Moldova;
- consolidarea sectorului de tineret prin fortificarea cadrului legal de constituire și funcționare a mecanismelor de reglementare a activității actorilor din sectorul de tineret, astfel ca aceștia să presteze servicii calitative tinerilor și instituțional recunoscute.

Problematica încadrării tinerilor reflectată în prezentul articol a condus la formularea unor recomandări, menite să completeze obiectivele strategice din strategia menționată, aplicarea cărora poate schimba considerabil situația existentă, și anume:

- modificarea programelor de studii în treapta gimnazială și liceală a învățământului, cu introducerea orelor suplimentare, menite să dezvolte aptitudini profesionale muncitorești (de tractorist, lemnar, strungar, cusătoreasă etc.);
- reglementarea legală a acordării beneficiilor și susținerii tinerilor specialiști la începutul activității profesionale, cum ar fi: locuințe gratuite, plata unei indemnizații unice, etc.;
- reglementarea legală a acordării beneficiilor angajatorilor, care angajează absolvenții instituțiilor de învățământ de specialitate;
- să fie sporit gradul de ocupare a forței de muncă tinere prin atragerea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii, în special, în localitățile rurale și, după posibilitate, investiții gratuite;
- elaborarea unei strategii privind stimularea tinerilor plecați la muncă în străinătate pentru revenirea în țară;
- dezvoltarea spiritului național printre rîndurile tinerilor cu sloganul - ”contribuie la dezvoltarea economiei naționale”;
- protecția tinerilor în condițiile relațiilor de muncă.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la tineret nr. 279 din 11.02.1999
 2. Codul Muncii nr.154 din 28.03.2003, Art.46
 3. Proiectul strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2014-2020, www.mts.gov.md
 4. Tomșa Aurelia, ”Macroeconomie”, Chișinău 2013 pag. 87, 88, 104
 5. Eurostat,, ”Proiect de raport comun privind ocuparea forței de muncă”
 6. V. Bozu, D. Caragia, și I. Gotisan, ”Analiza constrângerilor. Raport final”, Millennium Challenge Corporation Moldova, 2007.
 7. ”Stimularea angajării tinerilor în câmpul muncii”, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, aprilie 2012
- Biroul Național de Statistică, www.statistica.md